

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

10. De restitutione gerenda ab iis qui culpabiliter officum Canonicum
omittunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

cumento recitare. Quia iugum Domini est suave: secus si cum leui nocumento queat. Quia leuis molestia non praevaleat, vt graue praecceptum omittatur. Denique excusat carencia Breuiarij. Quia est medium necessarium ad recitationem Breuiarium habere. *conueniunt omnes Doctores.*

82 *Excusat occupatio que emittit aut differtur nequit sine graui incommodo.* Secundum caput excusationis est repentina & necessaria occupatio, impediens recitationem, quam quis omittit, aut differre non potest absque graui sui aut proximi iactura in vita, honore, vel fortuna. Vnde excusantur publicam lectionem facientes intra certum horarum terminum in alicuius Cathedrae aut Canonicius oppositione, non solum quando oppositio geritur, sed etiam quando in scientiae ostentationem se praeparat ad legendum vt sic viam parat ad cathedram. Quia haec voluntaria lectio necessaria in illa occasione reputatur. Item excusantur Concionatores, & Confessores, qui nec concionem, nec confessionem omittit possunt, aut in aliud tempus differre absque graui nota, & scandalo: neque simulcum illis valeant recitare, *Omnes ferè Doctores.*

83 *Excusat dispensatio.* Tertium caput excusationis est dispensatio, quae si à Pontifice fiat, haud dubium esse validam. Quia in iure à se lato dispensat. *Suar. l. 4. de hor. can. c. 28. n. 38. Bonac. d. 1. q. 1. pun. 2. n. 5.* Ab Episcopo dari non potest Clerico, neque beneficiato. Quia inferior dispensare in superiori lege non potest, nisi iure aut consuetudine ei sit permissum quod in hoc casu non reperitur. Si autem adsit dubium, an in aliquo casu Clericus, vel beneficiatus recitare debeat, poterit Episcopus sententiam ferre. *Suar. & Bonac. citati.* & alij apud ipsos. Praelati autem Religiosorum, quibus commissa dispensandi in legibus & consuetudinibus Religionis est facultas, poterunt cum Religiosis dispensare, si causa subsit. Regulariter autem solus Praelatus supremus huiusmodi dispensationem valet impertire. Quia sic videtur in Religionibus receptam. *Bonac. d. 1. q. 2. pun. 2. n. 9.*

84 *Impedimentum censurae non excusat.* Spirituale impedimentum, scilicet excommunicationis, suspensionis, interdicti, & irregularitatis, non impedit horarum recitationem. Quia ex Ecclesia illato supplicio haud debet quis commodum reportare. *Suar. l. 4. de hor. can. c. 18. Lessi. l. 1. c. 37. dub. 9. Valq. de Benef. c. 4. §. 1. a. 1. dub. 12.*

CAPVT X,

De restitutione gerenda ab iis, qui culpabiliter Officium canonicum omittunt.

85 *Vnica poena beneficiati omittentis culpabiliter horas, restituere fructus.* **N**EQUE ex lege, neque ex consuetudine aha poena est praescripta omittentibus horarum recitationem nisi fructuum, perceptorum restitutio. Quae quidem indicitur à Concilio Lateranensi sub Leone X. *ses. 9. §. statimus*, & declaratur, innouatur, & augetur à Pio v. in sua constit. quae incipit, *Ex proximo Lateranensi*, edita 12 Kalend. octobris anno 1571.

86 Ex quibus primo inferitur, beneficiatum Clericum obligatum non esse primis sex mensibus obtento pacifice Beneficio aliquid restituere, si recitationem omittat. Quia Concilium & Pontifex solum affirmant, sic omittentem peccare mortaliter, & nihil de restitutione dixerunt. *Palas. suauere. p. 1. d. 2. n. 2. Filliuc. tr. 23. c. 10. n. 308. Lessi. l. 2. c. 34. dub. 31. n. 129.*

87 Infero secundo, post primum illud semestre beneficiatum obligatum esse restituere fructus, quod post illud semestre perceperit. Quia ita in illis constitutionibus imperatur. Quod intelligitur, si culpabiliter officium omittat. Nam si aliquo capite à culpa excusetur, nullam habet restituendi obligationem. Quia huiusmodi obligatio imponitur, quoad cessat legitimum impedimentum. *Garcia p. 3. c. 1. n. 27. Lessi. l. 2. c. 34. n. 131. & 184. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 5. pun. 2. n. 4. Suar. l. 4. de hor. can. c. 30. n. 17. Azor. p. 1. l. 10. c. 14. q. 7. Reginal. l. 3. n. 44.*

88 Infero tertio, omittentem recitare post illud primum semestre obligatum esse, fructus correspondentes illis debus, quibus recitare omittit. Restituere v. g. si vno die omisit Martini recitationem cum Laudibus dimidiam partem fructuum illi diei correspondentem restituere debet: si vero reliquis horas, alteram dimidiam, pro singulis horis sextam partem. Quia sic expressè tradidit Pius v. *Azor. p. 1. l. 10. c. 14. q. 7. Valq. de Benef. c. 4. §. 1. a. 1. dub. 8. n. 41. Suar. l. 4. c. 30. n. 9. Garcia de Benef. p. 3. c. 1. n. 27. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 5. pun. 2. n. 8.*

89 Infero quarto, omittentem partem leuem alicuius horae, nullam habere restituendi obligationem. Quia non dicitur horam omisit, & solum pro omissione cuiuslibet horae signata est à Pio V. restitutio. *Navar. de orat. c. 9. §. 10. n. 4. Navarra de restit. l. 1. c. 2. dub. 3. n. 102. Lessi. Filliuc. tr. 23. c. 10. q. 7. Reginal. 10. n. 44. Tolet. l. 2. c. 12. n. 6. Suar. l. 4. c. 10. n. 13.*

90 Infero quinto, recitantem sine vlla attentione obligatum esse restituere eo modo, quo obligatus est, qui recitare omittit. Quia paria sunt sine vlla attentione recitare, & non recitare. Fructus quidem Beneficij acquiruntur, ob recitationem praecceptam, & ob illius omissionem amittuntur sed recitatio sine attentione non est recitatio praeccepta, quia non est oratio: ergo ex illa fructus non acquiruntur. *Navar. de orat. c. 13. n. 17. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 5. pun. 2. n. 17. Lessi. l. 2. c. 37. dub. 11. n. 67. Suar. l. 4. de hor. can. c. 30. n. 14.*

91 Sexto infero, beneficiatum hanc restituendi obligationem habere ante Iudicij sententiam. Quia in Concilio Lateranensi, & Bulla Pij v. expressè dicitur: *Fructus suos non faciat, & tanquam iniuste perceptos erogare teneatur.* Quae verba indicant manifestè beneficiatum non acquiescisse illorum dominium, sed tanquam rem non suam illos retinere non posse. *Suar. l. 4. de hor. can. c. 30. n. 2. Navar. sum. c. 25. n. 22. Navarra de restit. l. 2. c. n. 195. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 5. pun. 2. n. 7. Filliuc. tr. 20. §. 11. Lessi. l. 1. c. 34. dub. 32. n. 83.*

92 Octavo infero gerendam huiusmodi restitutionem fabricae Beneficij, vel pauperibus. Quia ita in his constitutionibus praescribitur si quis eligat fabricae expendere, poterit domum Beneficij reparare, agros, & vineas augere, & alia praestare, quae in Beneficij cedant vilitate. *tem.*

ELSCOI
Theob. I
Tom. III
E. I

Se& I. De Præcepto l. Receptiones Senten. II

tem. Si autem eligat pauperibus restituere, poterit non solum pauperes loci, in quo est Beneficium, sed quolibet alios subleuare. Quia hoc in constitutionibus illis non limitatur, sicut cauetur, non posse fieri restitutionem in alterius Ecclesie commodum. Porro pauperum nomine quælibet pia opera in utilitatem inopu redundantia, & suffragia pro animabus Purgatorij intelliguntur. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 5. pun. 4. n. 1. Suar. l. 4. de hor. can. c. 30. a. n. 18. Palaus p. 2. d. 2. pun. 1. n. 11. Num autem sibi vere pauperi beneficiatus possit restitutionem applicare *sect. 2.* discutietur.

93
Tunc huiusmodi beneficiatus excommunicatus, si suspensus, aut benedictus prouari.

Infero nono, posse beneficiatum præter restituendi præfatam pœnam, post semestrem excommunicari, suspendi, ac Beneficio priuari si intra quindecim dies postquam monitus est, bis saltem non recitauerit. Quia ita Lateranensis constitutio præscribit. Valq. de Benef. c. 4. 1. dub. 8. n. 45. Bonac. de hor. can. d. 1. q. 5. pun. 2. & alis.

94
Item de pensionariis, quod de beneficiariis est ferendum.

Decimo infero, asserendum de pensionariis officium Deiparæ non recitantibus mortaliter delinquere, si post obtentam pensionem id omiserint: & transacto semestri, obligatos esse integros fructus restituere. Quia nullum munus præter recitationem ex sequitur cuius ab integra restitutione valeant excusari. Colligit id ex constitutione Pij v. Suar. l. 3. de hor. can. c. 31. sine Bonac. de hor. ca. can. d. 1. q. 5. pun. 1. n. 21. Nauarra de restit. l. 2. c. 1. n. 299. & alij apud ipsos.

CAPVT XI.

De Oratione publica seu facta in choro officij Canonici recitatione.

95
Ratione ordinis nullus clericus obligatus est, horas in choro celebrare.

NULLVS Clericus ratione ordinationis tenetur officium diuinum publice in Ecclesia celebrare. Quia nullus est textus hanc Clericis ratione ordinis obligationem indicens, sed solum Beneficij ratioe. Nam c. vlt. 92. & Clemen. 1. de celebr. Mis. & c. eodem tit. loquuntur de Clericis Ecclesie deputatis ratione Beneficij: alias quilibet in minoribus constitutus obligatus esset, cum ratione ordinis Ecclesie deputatus existat. Nauarra de orat. c. 4. Azor. l. 10. c. 11. q. 8. Bonac. de hor. can. q. 3. pun. 5. n. 5. Suar. l. 4. de hor. can. c. 10. a. n. 10. Valent. 2. d. 2. d. 6. q. 2. pun. 10. §. 6.

96
Nullus particularis Religiosus sub gravi culpa obligatur ad stringendum horas in choro celebrare.

Per se loquendo nullus particularis Religiosus sub graui culpa adstringitur horas in choro dicere. Quia nec obligatur ex iure scripto, neque ex consuetudine, neque ex accepto stipendio. Nullus enim textus id præscribens inuenitur, nullam consuetudinem id ita grauiter indicentem agnosco, stipendium non ipse, sed communitas accipit non sub obligatione chori, sed in sustentationem Religiosorum, vt liberius Deo inserviant, & pro benefactore precentur. Prælati vero licet specialiter obligatus sit curare, ne officium diuinum in choro omittatur, non tamen specialiori obligatione adstringitur ibi assistendi, quam Religiosi reliqui: imo facilius quam alij potest ab illa assistentia ob occupationes sui muneris excu-

sari. Infero à fortiori moniales choro non esse obligatas nisi iuxta obligationem Regule, quæ quidem & Religiosis, & monialibus non ad culpam, sed ad pœnam obligat subeundam. Suar. l. 4. de hor. can. c. 10. n. 16. & 18. Bonac. d. 2. de hor. 9. 1. pun. 1. n. 9. Palaus p. 2. d. 3. pun. 1. n. 12.

Canonici seu Præbendati Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum, quibus ob assistentiam in choro distributiones conceduntur, obligati sunt sub graui culpa officium diuinum in choro recitare iuxta cuiuslibet Ecclesie præscriptam consuetudinem. Quia hæc distributiones ea lege conceduntur, vt officium diuinum ibi celebretur. Panet. c. fin. 92. in quo pœna grauis imponitur ab hac obligatione deficientibus. Suar. l. 4. de hor. can. c. 10. n. 17. citans Syluestrum, Angelum, Arnillam, Turrecrematam, & alios. Dixi iuxta consuetudinem cuiuslibet Ecclesie præscriptam. Variæ enim sunt Ecclesiarum consuetudines tam in modo dicendi officium tam in diebus, quibus dicendum est: & consequenter varia est Canonicoꝝ obligatio. Nam in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis pinguis singulis diebus totum officium publice canitur: in aliis vero vbi redditus sunt tenues, singulis diebus totum officium recitatur: in aliis nec totum recitatur Officium: in aliis solum diebus Dominicis, & festiuis. Iuxta hanc ergo consuetudinem Præbendati huiusmodi Ecclesiarum officium diuinum canere, vel recitare tenentur. Quia stipendium eis hac obligatione impertitur. Suar. citat. n. 3. Bonac. d. 2. de hor. can. q. 1. pun. 2. & 3.

87
Canonici sub graui piaculo tenentur ergo in choro esse, si distributio non accipiatur.

Non solum grauius delinquit, qui sine legitima causa choro non adest: sed restituere tenetur, si distributiones assistentibus, seu legitime impeditis vsurpet. Quia accipit id, quod suum non est. Item lethaliter delinquet, si ob eius absentiam Officium diuinum in choro omittitur, aut cum debita solemnitate non celebratur. Quia quilibet ex communitate tenetur onera, & obligationes communitatis subire. Suar. l. 4. de hor. can. n. 13. n. 9. & omnes ferè, Deciditur enim c. unico, de Clerico non restit. in 6. & Trident. sess. 24. c. 12.

90
Qui choro non adest, restituere tenetur.

Certe vno vel altero die in anno abesse, non constituit culpam grauem v. gr. q. nator die-rum absentia culpabilis leuis erit. Quia sic videtur apud timoratos esse receptum. Syluest. v. Hora. q. 10. Valq. de Benef. c. 3. a. 7. dub. 1. n. 182. Bonac. d. 2. de hor. can. q. 2. pun. 2. n. 1. Suar. l. 4. de hor. can. c. 13. n. 8.

99
vno altero die abesse, non constituit culpam grauem.

Per se loquendo, omnes Canonici tenentur Horas canonicas in choro recitare iuxta suarum Ecclesiarum vsus. Quia est personalis obligatio, quæ non potest in alios transferri, vnde excluda consuetudine, aut privilegio non potest in sui locum alium substituere, qui deserviat. At fundatione Ecclesie, statuto, consuetudine, & privilegio obtineri potest, ne teneantur Canonici perse in choro psallere, sed se satisfaciant, si ministris & capellanis psallentibus ibi assistant, & sua presentia officia præsent, vt ferè in omnibus Hispaniæ Ecclesiis Cathedralibus est consuetudo recepta. Quia hic modus fundationis statuti, consuetudinis, aut privilegij turpitudinem non habet, sed potius decorem & splendorem specialem in Ecclesie ministris: nec contrarius est capiti fin. 92. neque Tridentino sess. 24. c. 12. Suar. l. 4. de hor.

100
Consuetudo ne introduci potest, vt Præbendati sola assistentia satisfaciant, & vt absenti à choro, per alium satisfaciant.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'Suar' and other illegible characters.